ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXIX ГРУДЕНЬ 1982 Ч. 12. (338)

РОЗГАДАЙМО!

1. ЗИМОВІ ЗАГАДКИ

а) Вата з хмари летіла,
Сріблом-злотом мигтіла –
На холодне упала,
Цілу зиму лежала,
А на тепле упала —
Крапелиною стала.

б) Що то, що то за маляр,
Не абиякий штукар?
Попід вікнами мандрує,
Сріблом шибки малює,
А минеться зима —
Глянь, і маляра нема!

в) Вчора з хмари падало,
Річкою текло,
А сьогодні ствердло
І блищить, мов скло.

Р. З.

— *** —

2. ЗІРКА — НЕ ЗІРКА

Невідомо, звідки береться,
Невідомо, куди зникає,
Стрімголов поміж зорі мчиться,
Ще й хвостом небеса замітає.
Ніби зірка і ніби не зірка —
Хто вгадає, тому грошей мірка.

— *** —

3. ЗАГАДКИ — НЕДОМОВКИ

а) Колись там жив Кирило Кожум'яка,
І каже казка, що вбивав там зміїв —
Тепер на горах, у садах зелених
Там України є столиця К . . .
Хороше місто, ой, хороше, діти,
Дай Боже вільним нам його уздріти!

б) Попри Київ, попід гори
У далеке Ч . . . . море
Котиться ріка,
То повільна, то прудка,
І могутня, і широка,
І глибока,
Із усіх щонайгарніша,
Серцю завжди наймиліша.
Відзивається Петро:
— Ця ріка — то наш Д . . . . . !

Р. З.

— *** —

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

1. — Що це? Що це? — всі кричать.
   — Білі мухи он летять.
2. Без крил, без ніг білі мухи літають.
3. Впаде з неба — не розіб'ється,
   Впаде в воду — розпливеться.
4. Без крил, без ніг — на дерево сідає.
5. Скатертина біла увесь світ накрила.
6. Біле одіяло землю покривало.
7. Крил не має,
   А гарно літає.
8. Летіло без крил, упало без ніг, а прийшла весна та й по нім.
9. В нас зимою білим цвітом
   Сад зацвів, неначе літом.
10. Крил не має, а в повітрі літає.

— *** —

ЧИТАЙ ВПЕРЕД — ЧИТАЙ НАЗАД

Читай вперед — так буде літо,
І осінь, і зима, й весна;
А як назад це слово вжито, —

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК Й РОЗВ'ЯЗКИ РОЗВАГ у „ВЕСЕЛЦІ" за ЛИСТОПАД ц.р.: КВІТКА-ЗАГАДКА: 1) Метал. 2) Патли. 3) Теніс. 4) Пасат. 5) Тісто. 6) Пилип. 7) Паста. 8) Сусід. Кінцеві букви дають назву місяця — ЛИСТОПАД. ЗАГАДКИ-ЖАРТИ: 1) В грудній клітці. 2) З порожньої. 3) На другу половину. ЩО ЦЕ? Рукавиці. ЩО ЦЕ? Виделець. ЧИ ВИ КМІТЛИВІ? Різниця в третій дзидзі „В". ЩО БУДЕ? Мапа — МаВпа.

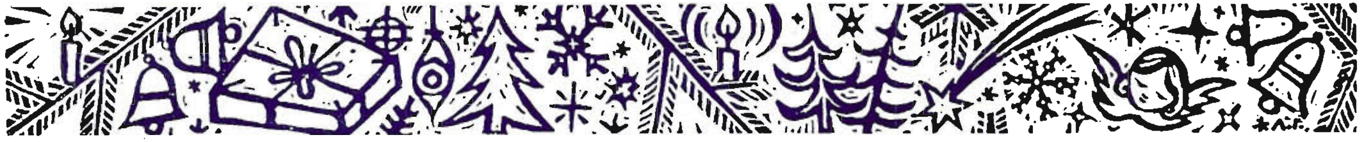
з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

Обкладинка роботи Миколи Бутовича

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription $8.00 per year, UNA members $5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Іван Брикович — Зимові розваги

Ірина НАРІЖНА

ДОБРИЙ НАШ АНДРІЙКО

На подвір'ї повно снігу.
— Гайда, діти всі за мною!
Діда будемо ліпити
З костуром та з бородою.

Закипіла враз робота,
Он і дідо вже готовий:
Очі в нього із вуглинок,
З гілочок сухенькі брови.

Ніс із моркви ще старої,
З буряка червоні губи,
В роті люлька щербатенька,
Бо курити, бач, дід любить.

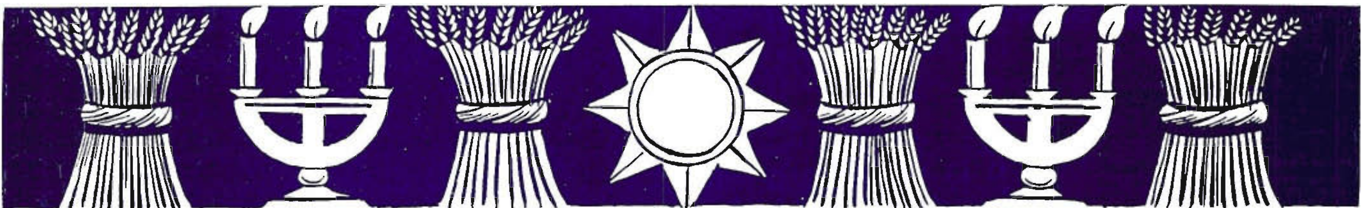
Біжить з хати наш Андрійко:
— Візьми, Грицю, кожушинку
Та накинь же її скоро
Дідусеві ось на спинку!

Засміялися всі діти,
Аж за боки узялися,
А найбільше то сміється
Сіроока Орися.

Та маленький наш Андрійко
На той сміх не уважає —
І малесеньку Орисю,
Мов старенький, він навчає:

— Препогана ти, Орисько,
Не боїшся вже ти, Бозі!
Що, як дідо наш замерзне
На тріскучому морозі?

Костур — палиця (crutch-stick); **щербатий** — chipped; **спина** — back; **замерзнути** — to freeze; **тріскучий мороз** — pinching frost.

Усім нашим Співробітникам, Читачам, їхнім Батькам, Опікунам, Учителям, Виховникам і Духовним Отцям, які святкують Різдво Христове за новим стилем

ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ

бажають Видавництво й Редакція „Веселки"

(Казка — Ілюстрація Михайла Михалевича)

Князь Олег умер від укусу вужа, що гніздився в черепі його улюбленого коня.

Український переказ

У Білому Степу, що тягнеться за Києвом від Дніпра до Чорного Бору, було царство вужів. Жив там старовинний рід сірих вужів, які ніколи не кусали людей. Гніздилися вони на цвинтарищі, куди люди привозили мертвих коней та іншу домашню тварину.

Одного разу зайшов у Білий Степ вуж із чужих сторін. Шкура його була яснозеленого кольору в чорні смуги, а голова була вкрита червоними цятками, через що прозвали його Рябим.

Рябий не просив дозволу у короля вужів замешкати в Білому Степу. Гордо, мов якийсь князь, зайшов собі у царство вужів, вибрав найкраще місце і поселився там у черепі якогось коня. Це не припало до вподоби сірим вужам. Вони просили короля, щоб він прогнав Рябого. Але старий король був доброго серця. Він так сказав своїм радним:

— Те, що Рябий не просив у мене дозволу залишитися у нашому царстві, означає, що ніхто його не виховав. Може це якийсь нещасний сирота, що втратив матір, тож не мав у кого навчитися ні чемности ні доброї поведінки. Я думаю залишити його тут і, коли він буде шанувати наші звичаї та порядки і мирно жити з нами, то згодом приймемо його до нашої великої родини. Коли ж ні, то проженемо його.

Радні послухали ради короля, і Рябий залишився жити в Білому Степу. Жив він осторонь від інших вужів, з ніким не заприязнився, до нікого не ходив у гості, нікому не помагав, ані не просив у нікого ласки. Він був похмурої, непривітної вдачі, але нікому не робив жадної пакости і ніхто від нього не потерпів. Так минуло кілька років. До Рябого привикли вужі і, хоч не дуже долюблювали його, проте не думали проганяти його зі своєї країни.

Одного разу в Білому Степу сталася незвичайна подія. Сам князь Олег зі своїм почотом прибув сюди. Приїхав він поглянути на кості свого улюбленого коня, за яким дуже тужив. Той кінь за молодих літ князя носив його в далекі походи на ворогів. Цар вужів дуже зрадів такій гостині. Він наказав усім вужам зібратися на горбку по середині степу і звідти тихесенько дивитися на гостей з Києва. Не прийшов на горбок тільки Рябий, але в цю хвилину вужі були такі зацікавлені гістьми, що забули про нього.

Князь оглядав степ, їдучи ним уздовж і впоперек, а слуги ішли пішки і неначе чогось шукали. Нарешті до князя прибіг старий конюший і сказав:

— Це тут! Я пізнав, бо цю яму я сам копав і закопав тут вашого коня.

Князь поїхав туди, куди показав конюший. Прибувши на місце , зійшов з коня, зупинився над ямою, де біліли кістки, і сумно похитав головою.

— Ось, що залишилося з тебе, мій вірний коню! Який же нерозумний той віщун, що проповідував мені від тебе смерть. А тепер прощай, любий коню!

Сказав князь і поклав свою ногу на кінський череп. І в ту хвилину Рябий виповз із черепа і вкусив князя в ногу. Князь закричав з болю, добув з піхов меча і замахнувся на вужа. Але Рябий був спритніший від князя, він кинувся втікати, і князь устиг відрубати йому тільки хвоста.

Через кілька днів князь умер.

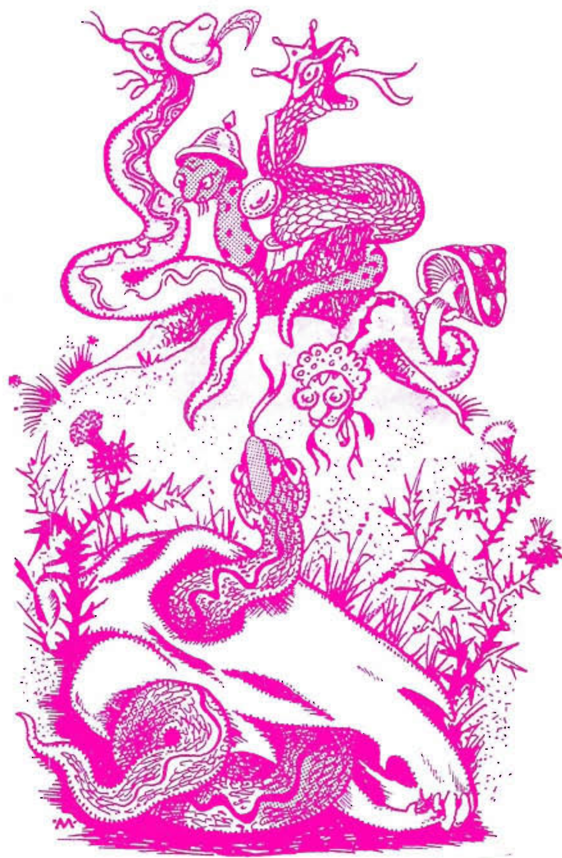
Сумна вістка про смерть князя Олега рознеслася по всій Україні, дізналися про неї і вужі в Білому Степу. Цар скликав до себе вужів і розповів про смерть князя.

— Це ж страшний сором для нас, — сказав він, — досі ніхто з нас не наважився вкусити ні одну людину. Хто ж посмів укусити улюбленого князя?

— Це напевно тільки Рябий зробив, — сказав начальник сторожі. Він покликав з собою кілька сильних вужів, і вони пішли до житла Рябого. Рябого не було, він зник.

Минули з того часу три місяці. В Україні все ще плакали люди за добрим князем, а вужі не переставали шукати виновника, щоб покарати його і змити зі свого роду цей злочин.

Одної ночі, коли місяць стояв уповні і світив ясно, мов удень, зчинився в Білому Степу страшний виск. Це сичав Рябий, якого нарешті знайшли у схованці. Два найсильніші вужі зв'язали його і

повели до царя. Тої ночі знов зібралися всі вужі. По середині стояв Рябий, він понуро поглядав на всіх.

— Так, я вкусив князя!..

А коли йому доказували, що зробив страшний злочин, він злобно підсміхався.

— Яку кару призначити йому? — запитав суддя.

— Вбити його! — засичали вужі.

Настала тишина, бо промовив сам король.

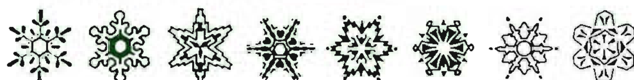
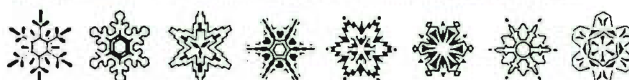
— Я завжди обставав за ним але тепер бачу, що цей злочинець з роду найзлючіших вужів. Вбити його — це надто мала для нього кара. Нехай він живе і мучиться на світі, нехай усі обминають його, наче окаянного. Тому випаліть йому на спині такий знак, щоб усі гидили ним.

І так сталося. Випалили на спині Рябого знак прокляття ще й покрасили його білою фарбою, що блистіла вдень і вночі. Прогнаний з Білого Степу, Рябий пішов у світ шукати притулку. Але, куди б він не зайшов, усі відверталися від нього і кричали за ним „окаянний". Не знайшов він притулку ні в степу, ні в лісі, ні під землею, ні у воді. Гидили ним і вужі і хижі звірі, птахи.

Одного дня, знесилений блуканням, голодом і холодом, підійшов він під велике місто над рікою, сів коло дороги і заснув. Дорогою над'їхало кінне військо. То новий князь вертався з походу. Копита коней вбили Рябого і розтрощили його тіло так, що й сліду не осталося з нього.

За Л. Т.

Пояснення-словничок: **окаянний** — проклятий (damned); **переказ** — тут: історична казка-леґенда; **цятка** — spot, stain; **смуга** — stripe; **череп** — skull; **укус** — bite; **тварина** — animal; **осторонь** — aside, apart; **заприязнитися** — to make friends; **пакість** — шкода, втрата; **почет** — suite, escort; **конюший** — слуга, що опікувався кіньми; **віщун** — prophet, foreteller; **піхви** — scabbard, sheath; **схованка** hide-out; **житло** — habitation; **понурий** — похмурий (glommy, morose); **обставати** — захищати (to shield); **гидити** — to be fastidius; **спина** — back; **прокляття** — imprecation, curse; **притулок** — refuge; **блукання** — wandering; **розтрощити** — to crush out; **виск** — вищання (scream).

Ніна МУДРИК-МРИЦ

СНІГ

(Ілюстрація авторки)

Хто ж це, хто ж це вулицями
Нині вранці біг,
Хто розсипав доокола
Білий, білий сніг?

То Зима гуляла містом
В шубі сніговій,
А за нею біг холодний
Вітер-буревій.

Галя ЗАДОРОЖНА

ЛИСЕНЯТКО

Біля старого сухого дерева, у лісовій гущавині, ріс великий дуб. Його покручене коріння з численними норами давало притулок багатьом диким звірям. Лисиця теж жила в норі біля дуба з своїми трьома лисенятами. Вони були гарні, маленькі, наче м'ячики жовто-червоного пуху з гострими мордочками і блискучими очима. Вони щодня качалися й бавилися, як всі маленькі лисенятка.

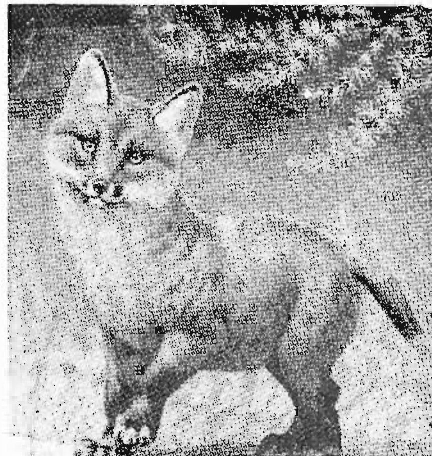
Одної ночі, коли їм було всього кілька тижнів, їхня мати пішла на полювання й не вернулась. Лисенятка не знали, що їй сталося, й декілька днів лежали в норі голодні, пищали й гукали свою маму, але вона не приходила. Одно лисенятко, яке було трохи сміливіше, пробувало вилізти з нори. Йому пощастило: воно вилізло, скрутилося в клубочок і грілося на сонці.

Якраз у той час біля нори проходив фармер і помітив, що на траві ніби лежав маленький м'ячик пуху. Він придивився й побачив, що то було лисенятко. Він взяв його й приніс додому. Діти були дуже раді й хотіли бавитися з лисенятком, але фармер забрав його й поклав у стайню, де лежала сука з щенятами. Він зробив йому місце між щенятами, і їхня мама не гнівалась. Лисенятко скоро звикло до своїх братів і сестер і до нової мами.

Наступного ранку, коли діти пішли подивитися на лисенятко, вони побачили, що йому там добре. Вони тепер уже радились, чиє воно має бути. Їхній батько віддав звірятко Мартусі, кажучи, що Максим має зайця, а Володя — птахів. Мартуся дуже зраділа, бо вона тепер також має власне звірятко. У школі вона читала казку про лисенятко й назвала його Тимошем. Вона покликала до себе подружок, щоб показати їм своє звірятко, і їм воно дуже сподобалось.

Минали місяці, Тиміш скоро ріс. Він ставав все більший і кращий. Уже не був м'яким пухнастим м'ячиком, а чудовим лисом з довгим носиком, блискучими очима й пухнастим хвостиком, з білуватим кінчиком. Він любив гратися з собаками й гарчати та хапати їх, як вони обганяли його в садку. Він скоро навчився відгукуватися на своє ім'я, але тільки тоді, коли його кликала Мартуся. Одного разу вона вирішила забрати його з собою на прогулянку за село. Вона знайшла старий собачий ланцюг та нашийник, наділа його на шию лисові й пішла за село.

По дорозі вона зустрілася з кількома товаришками й показувала їм свого Тимоша, але він не

Портрет лисеняти

любив чужих людей і тулився до Мартусі, ніби щоб заховатися від них. Вона нагнулася, щоб підняти його, але лис в цей час зірвався з ланцюга й побіг у ліс. Він зупинився біля нори, де колись жив, подивився на Мартусю та й шугнув у гущавину. Мартуся гукала його, але він не вертався. Вона півдня шукала його й не могла знайти. А коли вона прийшла додому, знайшла Тимоша у стайні в глухому куточку. Вона підійшла й почала гладити, а він тулився до неї.

Минув іще рік, і лис виріс ще більший і мудріший. Він зрозумів, що не всі люди і звірі небезпечні для нього. Часто бігав по селі за Мартусею і не боявся.

Але одної ночі сталося лихо: в сусіда зникла квочка. Кури кричали в курнику, а вранці побачили господарі куряче пір'я на подвір'ї. А в стайні, де жив Тиміш, знайшли й кісточки з квочки. Побачивши це, Мартуся почала плакати:

— Ой Тимоше, — казала вона, — що ж ти наробив? Тато, як побачить, то покарає нас обох.

Але Тиміш дивився на неї, не розуміючи її тривоги. Тим часом він був радий, що покуштував курятини, й сидів собі та облизувався. Скоро прийшов і батько до стайні, побачивши скрізь пір'я. Він сердито дивився на лиса й на Мартусю, в якої текли сльози з очей.

— Мартусю, — сказав гостро батько, — бачу, що лиса ти не смієш далі тут тримати, бо він краде чужі кури. Ми не можемо дику звірину зробити свійською. Сусіди вже лаяли мене за зниклих курей. Це Тиміш таке робить!

— Дай йому, тату, ще трохи пожити в нас, — просила Мартуся.

— Ні, так не буде. Ми мусимо його хіба зачиняти кожної ночі, коли він хоче йти на полювання. Тимоша треба випустити, — сказав наостанку батько. — Візьми його й відведи до того великого

дуба, де є лисяча нора, й залиши його там: він скоро знайде своїх родичів.

Мартуся послухала батька, але на серці в неї було дуже тяжко. Вона знайшла старий нашийник і ланцюг і повела Тимоша в ліс, а там скинула з нього нашийник.

— Мені тебе дуже шкода, — сказала вона до Тимоша. Мені буде дуже сумно без тебе. — Вона погладила його по спині й пішла додому, а він побіг у ліс.

Коли вона прийшла до хати, зустрів її батько. Знаючи, що Мартусі буде сумно без Тимоша, він купив їй маленьке кошеня.

— Це тобі буде, Мартусю, замість Тимоша, — сказав батько. — Тільки бережи його.

— Ой, яке воно гарне! — вигукнула Мартуся, побачивши цю тваринку. Вона взяла її на руки й тішилась новим здобутком. Проте вона часто згадувала Тимоша і щоразу її очі наповнювалися слізьми.

Оповідання Галі Задорожної, 14 років, учениці української школи в Нобл Парку, відзначене на 6-му конкурсі творчости для молоді, який організував Літературно-мистецький клюб ім. Василя Симоненка в Мельборні, Австралія.

Пояснення-словничок: **нора** — hole, lair; **гукати** — голосно говорити, кричати, кликати; **сука** — bitch; **щеня** — песеня, цуценя (puppy); **нашийник** — dog-collar; **ланцюг** — chain; **шугнути** — to rush along; **стайня** — stable; **квочка** — clucking hen; **курник** — hen-house; **курятина** — chicken meat; **свійський** — домашній (domestic); **пух** — down.

О. ОЛЕСЬ

ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ПТАШОК!

Коли сніг укриє поле,
І ліси, і гори, й доли,
Мерзнуть зайчики, лисички,
Мерзнуть щиглики, синички,
Мерзнуть навіть горобці,
Ці правдиві молодці.

Мерзне все на Божім світі —
І тому, кохані діти,
Як їсте, пташок згадайте,
Кожну крихітку сховайте
І ранесенько в садок
Віднесіть їх для пташок.

Галина ЧОРНОБИЦЬКА

І ЗАЙЧИК ЧЕКАЄ СВ. МИКОЛАЯ

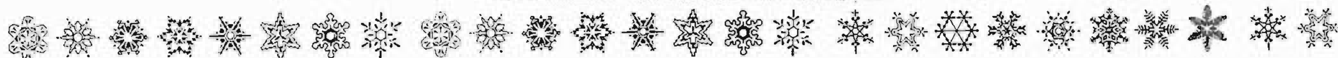
Нарікає бідний зайчик:
„Під кущем я змок.
І коли то землю вкриє
сніжний килимок?

Вітрюган свистун-шумило
вже нехай би змовк:
я за шумом не почую,
як підійде вовк.

Слава Богу! Два дні падав
білий пух-сніжок.

Буде йти Святий Микола
в місто до діток,
він побачить попід лісом
мій малий слідок,
то й мені морквину кине
і смачний листок."

НІКОЛИ НЕ ВПАДУ

Я вперше став на ковзани,
Боюсь, як на біду,
А все ж побігти спробую —
Впаду чи не впаду?

На мене хлопці дивляться,
Питаються: ну, як?
А я руками замахав,
Мов крилами вітряк.

Як слизько тут, як холодно
На синьому льоду...
Не падаю, не падаю
І, може, не впаду.

В лице легенька віхола,
Пухастий білий сніг...
Немов би слизько вже не так,
Або я трохи звик?

А все ж таки до берега
Ледве чи я дійду...
Не падаю, не падаю
І, мабуть, не впаду!

Позаду десь лишилися
І хлопці, і вогні,
Як весело, як весело,
Як сміливо мені!

Спинюсь аж там, на березі,
У білому саду...
Не падаю, не падаю,
Ніколи не впаду!

І. М.
(„Юні Друзі" 1956)

Вітряк — windmill; **слизько** — slippery; **віхола** — snow-storm; **ледве** — hardly, scarcely.

Леонід ГЛІБІВ

ЗИМОВА ПІСЕНЬКА

Зимонько-снігурочко,
Наша білогрудочко,
Не верти хвостом,
А труси тихесенько,
Рівненько, гладесенько
Срібненьким сніжком.

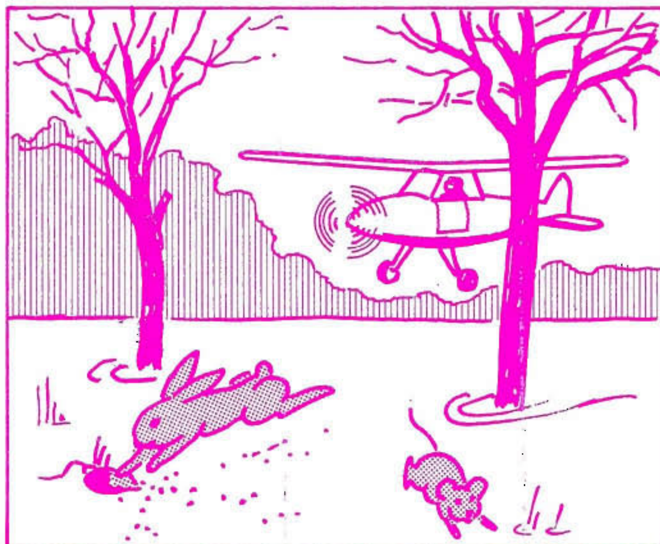
Ми повибігаємо,
Снігу накачаємо
Купу за садком;
Бабу здоровенную,
Уночі страшенную
Зліпимо гуртом.

Гляне ясне сонечко
В весняне віконечко,
Бабу припече;
Де й мороз той дінеться,
Геть від баби кинеться,
З ляку утече!

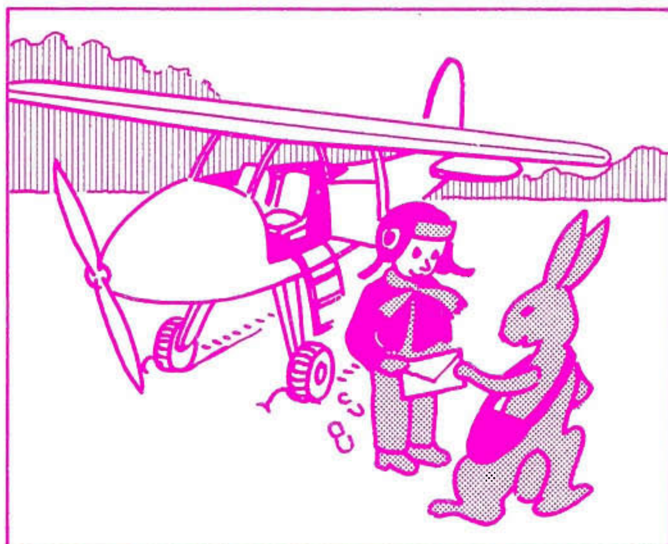
Трусити — to shake; **накачати** — накопичувати — to pile up, to heap up.

Текст: Валентина ЮРЧЕНКО *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

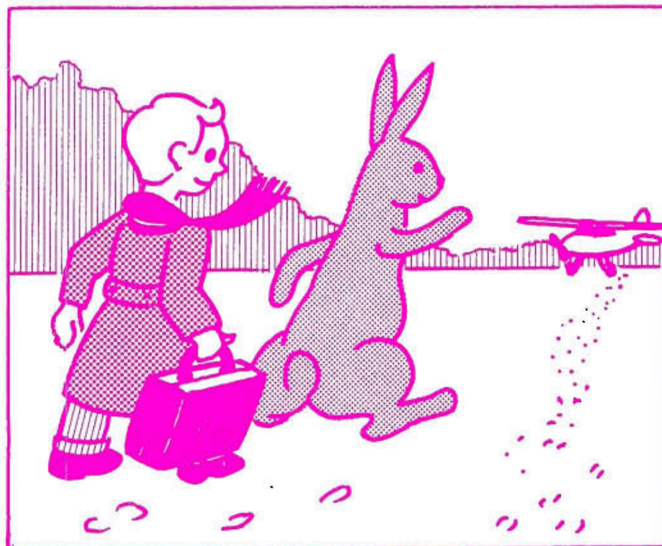
Веселик-Лясь

Над засніженим простором,
Над притихлим лісом-бором
Птах-літак загуркотів
І на землю тихо сів.
Звірі в нори поховались,
Літака перелякались,

Та з крилатої машини
Раптом виглянув хлопчина
І гукнув: — Гей, хто тут є?
Де Веселик-Лясь живе?
Лист для нього є хороший —
Хто у вас тут листоноша?

Заєць вискочив — в торбину
Лист поклав — несе новину...
Лясь зрадів — він мав охоту
В школі вчитись на пілота.

Вмить зібрався він в дорогу —
Птах-літак чекав на нього.

Зажурились звірі в лісі,
Луць-товариш і Марися,
Нишком сльози утирають,
Ляся в путь випроводжають...

З літака їм крикнув Лясь:
— Не забуду, друзі, вас!

Ганна ЧЕРІНЬ

Ілюстрації Ірини МОЛОДЕЦЬКОЇ

ЧЕКАЮЧИ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

ДІЙОВІ ОСОБИ: Мама, „Чемний Івась", Настуня, Тимко, Ігор, Надійка, Славко, Святий Миколай, Чортик, Снігова Баба, Зайчик, Паяцики, Морква, Горішки, Яблучка, Цукерки, Янголи і всі діти.

Дія відбувається в хаті Івасика. Мама ввесь час входить і виходить з кухні до кімнати і часом говорить з-за сцени (цебто, з кухні). Посередині кімнати — стіл, навколо нього сидять Івась, Настуня, Тимко і Надійка. Збоку шафа й піяніно.

ІВАСЬ: Мамо!

МАМА *(з кухні)*: — Чого?

ІВАСЬ: Іди сюди!

МАМА: Треба сказати „прошу"!

ІВАСЬ: Прошу!

МАМА *(Входить, у фартушку)*: Чого хочеш? Кажи швидко, бо в печі коржики згорять.

ІВАСЬ: Мені нудно.

МАМА: Оце так! Повна хата друзів — і нудно?

ІВАСЬ: Бо ти нам сказала „Будьте чемні". І ми чемні. А бути чемними так нудно...

НАСТУНЯ, ТИМКО і НАДІЙКА: Так нудно...

ІВАСЬ: Мамо, коли вже прийде святий Миколай? Скільки нам іще лишилось чемними бути?

МАМА: Чемними мусите бути завжди. Але сьогодні особливо.

ІВАСЬ: Мамо, то дай нам якусь роботу, щоб ми не нудились.

МАМА: Йдіть на кухню картоплю чистити.

НАСТУНЯ: А іншої якоїсь роботи немає?

МАМА: Можна ще іграшки робити на ялинку.

ТИМКО: О, це багато краще, ніж картопля. Це ми хочемо!

МАМА: Гаразд. Зараз вийму коржики з печі і принесу вам паперу та олівців, будете малювати різні іграшки для ялинки.

ІВАСЬ: І коржиків теж принесеш, мамо?

МАМА: Коржиків потім, пізніше. А покищо ви співайте пісню для святого Миколая, щоб він з неба почув і дізнався, в якій хаті на нього чекають. *(Виходить).*

ДІТИ співають „Ой, хто, хто Миколая любить..."

(Мама приносить і роздає папір, олівці, ножички. Діти беруться до праці.)

ІВАСЬ: Мамо, а ще довго чекати?

МАМА: Я певно не знаю, коли він прийде, але думаю, що години через дві.

ІВАСЬ: Дві години! Ще дві години мушу бути чемним!..

МАМА: Так, дві години, ще й потім. Бо як ні, то одержиш не подарунок від святого Миколая, а різку від того, хто за ним ззаду плентається. *(виходить).*

НАСТУНЯ: Я вже! Я намалювала! Я попереду! Хто вперед, тому мед, хто позаду, тому жаба!

(Показує „носа", Івась на неї замахується, Настуня тікає, діти біжать кругом стопу й гапасують).

МАМА *(з кухні)*: А що ви там робите? Що за галас, що за крик?

НАСТУНЯ: Я намалювала гарну цяцьку. Ось погляньте!

(Мама входить. Всі діти моментально сідають на свої місця й чемно скпадають ручки. Настуня показує свій мапюнок — це зайчик. Мапюнок „оживає" — вискакує Зайчик і стрибає по сцені).

ЗАЙЧИК:

Хто не бачив зайчика,
Зайчика-стрибайчика?
Всі ви знаєте мене!
А хто мене дожене?

(Бігає і танцює, діти за ним, нарешті — наздогнапи його).

ЗАЙЧИК:

От якби я вибіг з хати,
Не змогли б мене догнати.
Але там вітри сердиті —
Краще з вами тут сидіти.
Ще скажу вам наостанці —
Хочу моркви я за танці.

ІВАСЬ: Яка гарна прикраса на ялинку! Мамо, у нас є морква?

МАМА: Це намальований зайчик, і йому належиться намальована морква.

НАДІЙКА: Я, я намалюю моркву. Але трохи пізніше, бо я вже почала щось інше: паяцика.

ТИМКО: І я паяцика! Я перше почав!

НАДІЙКА: Ні, я!

ТИМКО: Ні, я!

НАДІЙКА: *(вириває папір із рук Тимка)*: О, який твій паяцик поганий! Якийсь кривобокий!...*(встає й показує, який він кривобокий)*.

ТИМКО: А твій — косоокий... От такий *(перекривляає). Починають змагатися.*

МАМА: О, знову завелися! До таких крикунів святий Миколай не захоче прийти! Зараз же затихніть, а щоб стати чемними, співайте пісню про святого Миколая й домальовуйте свої паяцики. Нехай буде два. Їм від того веселіше буде.

(Діти співають „Ой, хто, хто..." і малюють. Як скінчили пісню, вискакують два паяцики з барабанчиками).

ПАЯЦИКИ:

— Я паяц!
— Я паяц!
В барабанчик бац, бац!!!
Ніжка вліво, ніжка вправо,
Подивіться, як цікаво.

(Діти роблять коло, паяцики танцюють посередині. Мама посадила цяцьки на лавку, вийшла).

ІВАСЬ: А святого Миколая нема й нема... І коли вже він прийде?

(Відкриває шафку, виймає мамину блюзку й капелюшок, одягає й кумедно ходить по хаті, наспідуючи маму; пудрує носа, заглядаючи в пюстерко, діти регочуть).

МАМА *(з кухні)*: Івасю, будь чемний!

ДІТИ *(хором)*: Івасю, будь чемний!

(Чути мамині кроки, Івась сяк-так кидає речі на шафку, сідає й робить невинну міну).

МАМА *(входячи)*: Ти вже тут щось витворяв?

ІВАСЬ: Я вже чемний.

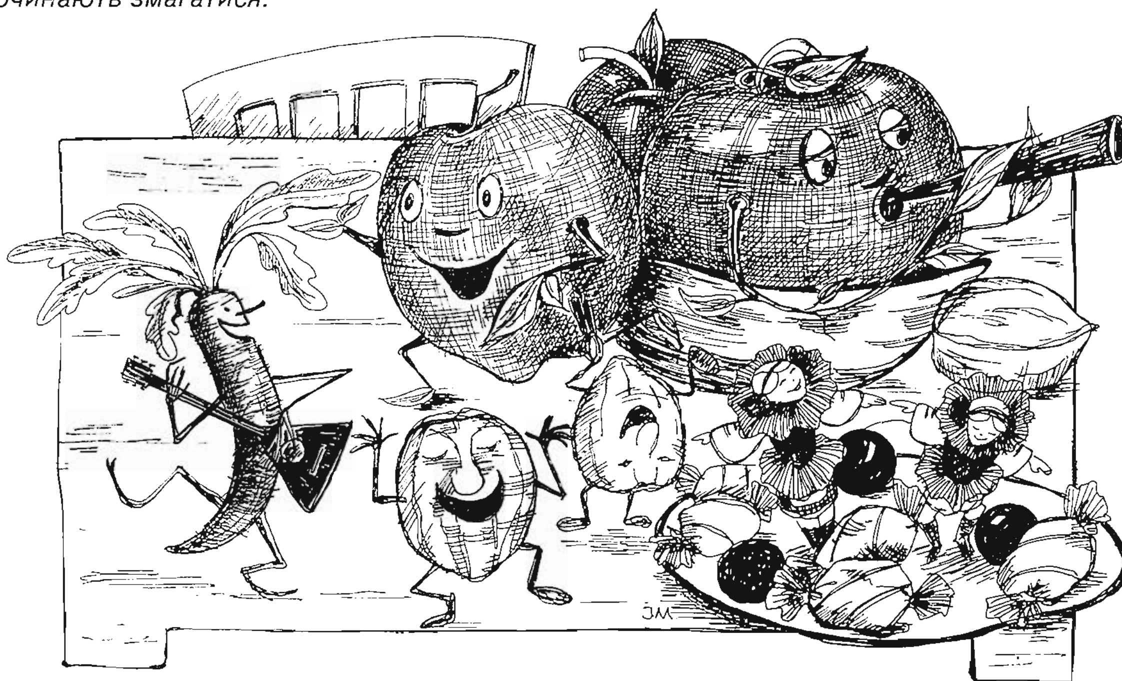
МАМА: Ну, гляди! *(Виходить).*

(Івась пізе під шафку, витягає за хвіст кота (ватяного. „Кіт" гопосно нявкає).

МАМА *(з кухні)*: Івасю, будь чемний!

ДІТИ *(хором)*: Івасю, будь чемний!

ІВАСЬ: Я вже чемний.

МАМА: *(входить):* Справді? Ану, що ви тут намалювали?

НАДІЙКА: Я моркву.

ЗАЙЧИК: То для мене! То для мене! Ти обіцяла!

НАДІЙКА: На тобі моркву *(дає йому морквину).*

НАСТУНЯ: А я намалювала горішки!

ТИМКО: А я - яблучко!

ІВАСЬ: А я цукерку. Це моя улюблена прикраса, бо її можна з'їсти.

(Морква, Горішки, Яблучко і Цукерка вискакують на середину, співають і танцюють. Може бути кілька цукерок чи яблучок, залежно від кількости виконавців).

Танок іграшок:

Іграшки, іграшки,
Гарні й кольорові.
Тим нас люблять діточки,
Що на смак чудові.

(Діти „складають" цяцьки на лаві. В цей час хтось грюкає в двері).

ІВАСЬ: Мамо! Мамо! Святий Миколай іде!

МАМА: Справді? Мені здавалось, що ще зарано. І дзвіночка не чути...

ІВАСЬ: Ось я відчиню! *(Відчиняє двері, в хату вскакує Чортик).*

ЧОРТИК: Пустіть мене в хату погрітися! Надворі так зимно, такий вітер! У нас у пеклі тепло, як у Фльориді, а тут — як у Сибірі... Я чув, що Івась нечемний, а де є нечемні діти, там і я.

ІВАСЬ: Я чемний.

ЧОРТИК: Справді? А маминого капелюха хто примірював? А кота за хвіст хто тягав?

ІВАСЬ: Капелюха я вже давно поклав на місце, а кота за хвіст я не тягнув. Я тільки тримав його за хвіст, а кіт сам тягнув.

МАМА *(входить)*: Хто це до нас прийшов? О, це ти? Ану, геть із хати, бо віника дістанеш! Як ти смієш попереду святого Миколая приходити, коли твоє місце далеко ззаду?

ЧОРТИК: Вибачаюсь. *(Тікає з хати).*

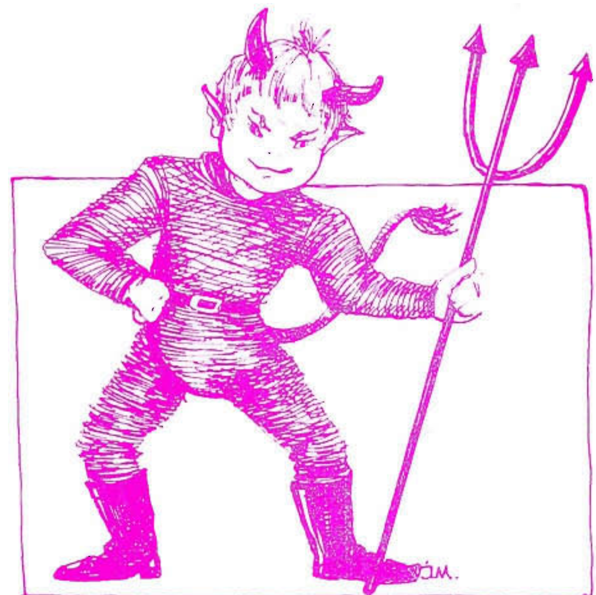
ІВАСЬ: Мамо, коли вже святий Миколай прийде? Я втомився бути чемним.

МАМА: То з незвички. Як привчишся, буде зовсім легко. Вже небагато лишилось чекати. *(Виходить).*

(В цей час знову хтось стукає в двері, цим разом тихенько).

ІВАСЬ: Це знову чорт! Іди до чорта! Ми тебе не впустимо.

ЧОРТИК *(пищить):* То не він, то я.

ІВАСЬ: А хто ж ти такий?

ЧОРТИК: Я Славко! Пустіть мене погрітись!

ІВАСЬ: Зараз, Славку! *(Відчиняє двері, чортик вскакує в хату).*

ІВАСЬ: Ой, мамо! Знову чорт у хаті! Рятуй!

МАМА *(входить):* Я тобі що казала? От зараз я тебе перехрищу! *(Підіймає руку).*

ЧОРТИК: Ой, ой, ой! Не робіть цього! Я вже тікаю на мороз! *(Вибігає).*

МАМА: Ти, Івасю, краще не відчиняй дверей. Святого Миколая ми відразу впізнаємо: як він іде, то зорі сяють, хмари розступаються, дзвоники грають і янголи співають. *(Виходить).*

(Івась тим часом хапає щітку замітати підлогу, їздить по хаті. До нього чіпляються інші діти, знову зчиняють гармидер. Перекинули вазу, але, на щастя, не розбили).

МАМА *(за сценою)*: Івасю, ти чемний?

ДІТИ *(повторюють)*: Івасю, ти чемний?

МАМА *(входить)*: Що ти тут перекинув? Нічого не розбив?

ІВАСЬ: Ні, мамо. Але нам уже знову нічого робити.

МАМА: Ходіть за мною до кухні, там є гарні музичні інструменти. Зробимо невеличкий концерт.

ДІТИ: Концерт! Концерт! *(Ідуть з мамою на кухню. Цяцьки сідають на підлозі як публіка. Діти входять із різним кухенним начинням, на якім можна грати: сковорідки, горщики, ножі й виделки або пожки... Мама сідає за фортепіяно, грає, діти за нею. Паяцики також із своїми барабанчиками).*

Музики ми веселі,
Тара-та-та, тара-та-та.
Лунає в цій оселі
Мелодія проста.

Від хати і до хати
Веселий лине спів.
Лиш треба ритм тримати
І не губити слів.

Дрим-та-та-та, дрим-та-та-та,
Бум, бум, бум!
Бум, бум, бум!

(Іграшки посхоплювались з місць і затанцювали).

МАМА: Дуже гарно! Справжні музики. Ну, а тепер віддайте мені ваші інструменти, я їх занесу на кухню.

(Збирає начиння й виносить його. В цей час знову хтось стукає в двері).

ІВАСЬ: Ой, це знову чорт! Не пущу! Не пущу!

ДІТИ: Не пустимо! Тікай до пекла!

СНІГОВА БАБА *(знадвору):* — Та я не чорт! Я Баба Снігова, та, що ви зліпили. Я справді ваша Баба! Пустіть мене погрітися!

ІВАСЬ: Ну, заходь! Тільки витри ноги, не нанось снігу в хату.

СНІГОВА БАБА *(заходить):* В хаті тепло, а мені холодно. Я на лід замерзла!

НАСТУНЯ: А ти потанцюй, відразу зігрієшся. А ми тобі заспіваємо.

ДІТИ *(співають):*

Хоч товста, та не незґраба
Снігова велика Баба,
Ов-ва, ов-ва,
Наша Баба снігова.

Цілий день стоїть на варті,
Наче той змагун на старті.
Ов-ва, ов-ва
Наша Баба снігова.

(Діти роблять коло, співаючи, всередині танцює Баба).

СНІГОВА БАБА: Ой, як я зігрілася. Більше того — упріла. Пробі, мені загаряче! Я тану! Я тану!

ІВАСЬ: То йди знову на мороз. Там видужаєш.

СНІГОВА БАБА: До побачення! Піду для вас святого Миколая виглядати!

ДІТИ: До побачення! До побачення!

(В той час, як вона виходить, у двері ввіходять Ігор і Славко).

СЛАВКО й ІГОР: Івасю, що це ти нас у хату не пускаєш? Ми бачили крізь вікно, що в хаті є люди, весело, танці, стукаємо-стукаємо, а нас ніхто не пускає.

ІВАСЬ: Вибачаюсь, ми справді не чули. Снігова Баба так гупала по підлозі, що тільки її можна було чути. Заходьте! Де ж ви досі були?

СЛАВКО: Татові сніг відкидати допомагав. Ще одне добре діло зробив і сподіваюсь від святого Миколая нагороди.

ДІТИ: Ми всі його так чекаємо...

(Чути дзвіночки й шум. Хтось стукає в двері).

ДІТИ *(надворі)*: Швидше, Івасю, пусти нас у хату! Сюди святий Миколай іде! З янголами і подарунками, ще й чортик з різкою позаду!

(Всі співають ,,Ой, хто, хто... і в хату заходить святий Миколай із своїм почотом).

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ: Добрий вечір, діточки привітні! Проїхав я крізь простори всесвітні, багато різних дітей стрічав, чи були чемні — кожного питав. Одні дуже чемні, інші лиш на свято і на день народження мами чи тата. Але діти ростуть, і минається все це, а лишається щире українське серце, що любить, шанує свою Батьківщину — рідну, далеку, святу Україну. За те, що ви щирі, привітні українці, привіз я з собою гарненькі гостинці. Бажаю, щоб всі ви розумні були, щоб кращі ставали й великі росли!

(Святий Миколай і янголи роздають подарунки).

ПРОХАННЯ ДО СВ. МИКОЛАЯ

О, святий наш Миколаю!
Загости до нас із раю
З янголятами малими,
Із дзвінками голосними
І з собою забери
Чемним діточкам дари:
Літаки, ракети, лялі,

Черевички і коралі,
Срібні кулі на ялинку
І цукерочків торбинку.
Обдаруй дітей книжками
З казочками, з образками —
Всіх маляток обділи,
Всіх дітей розвесели.

Роляник

Ганна ЧЕРІНЬ

АНҐІНА

Я сьогодні сонна, квола,
В горлі щось мене дере...
А сьогодні наша школа
До театру нас бере...

Як це можна пропустити?!
Встану, в школу я піду!
Встала... Пробую ходити —
Чую, що ось-ось впаду...

Мама зразу: „Що це, доню,
Чи не хвора ти бува?
На чоло кладе долоню:
— Ой, гаряча голова!

Не вставай! Лишайся в ліжку,
Я зварю гарячий чай,
Дам тобі цікаву книжку,
Якщо зможеш, почитай...

Татко, братік і бабуся
Затривожились украй...
— Ось тобі м'яка подуся,
Тепло вкрийся, спочивай!..

— Ти така червонощока!
Це з гарячки. От морока!
Бабця каже: „Це з хвороби..."
Мама каже: „Це мікроби..."

Тато каже: „Треба ліків,
Я вже лікаря покликав."

Лікар довго не барився,
З люстром в горло подивився
І сказав, що це АНҐІНА...
— Є на те пеніциліна.

Мусиш добре пильнувати,
Ліки вчасно споживати —
Неодмінна це умова,
Щоб ти стала знов здорова.

Цілий тиждень я лежала...
Нудилась, читала, спала,
Брала ліки й чай на зміну —
Й поборола злу анґіну.

Подуся — дитяче або пестливе слово від ,,подушка"; **гарячка** — fever; **неодмінний** — необхідний, конечний (necessary).

Що читати?

ОЛЕКСАНДРА КОПАЧ

БОГАТИРІ СТАРОДАВНЬОЇ УКРАЇНИ

У видавництві Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді в Торонто, Канада вийшла книжка для старших дітей і молоді п.з. „Богатирі стародавньої України". Написала її Олександра Копач. Книжка має 54 сторінки. Кольорову обкладинку виконав мистець-маляр Мирон Левицький. Книжка прикрашена численними ілюстраціями з княжих часів.

У книжці є дванадцять розповідок про богатирів з часів панування київського князя Володимира Великого. Богатирі, це славні лицарі, які відзначалися незвичайною фізичною силою, відвагою, сміливістю, хоробрістю, розумом і кмітливістю. Вони над усе любили рідний край і вірно служили князеві. Деякі з них могли доконувати надприродні діла. Одинцем, або вдвох чи втрьох вони верхи мандрували степами, лісами, горами й шукали небезпеки, щоб боротися з ворогами рідного краю, злими силами, крилатими зміями, що дихали вогнем і сіркою, з чарівниками та дикими звірами. Вони визволяли князівен, яких поривали злі духи або багатоголові крилаті змії, що жили в печерах. Богатирі захищали бідних, покривджених, вдів і сиріт. Вірними побратимами богатирів були коні, які могли літати і промовляти людським голосом. Вони допомагали богатирям доконувати геройські діла.

Перекази про богатирів нагадують оповідання про короля Артура і лицарів „Круглого стола".

Про подвиги одного з таких богатирів, що називався Богута, читачі „Веселки" можуть довідатися з історичної ілюстрованої казки, яка друкувалася в раніших річниках журналу. Написав її Роман Завадович, ілюстрували — Мирон Левицький, Петро Холодний і Михайло Михалевич.

В. Б.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

Гоца Драла

В зимову вечірню пору
Йдуть до Гоци гості з бору.

Гоца знає сто казок,
Що навчилася з книжок.

Слухав ґном казки предивні
Про відьом і про царівні.

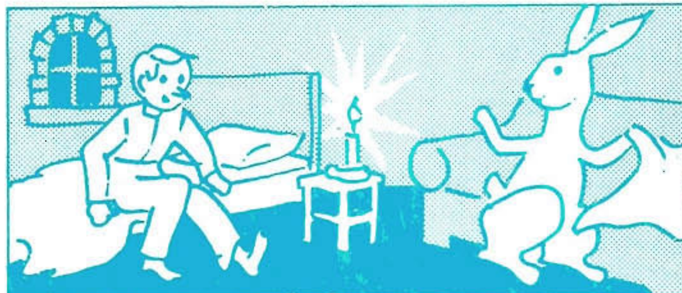

Як вертався ґном додому,
Зайчика зустрів Сірому.

— Бачу, що ти змерз, мій брате,
Йди до мене ночувати!

Зайчик радо погодився,
Ліг у постіль і накрився.

Та по півночі він в крик:
— Я до постелі не звик.

Хочу я надвір, на сніг,
Під кущем є мій барліг.

Ґном не лінувався встати,
Зайця випустив із хати.

За годину чує ґном —
Зайчик плаче під вікном.

— Ой, я змерз! Мороз і вітер!
Хочу в постелі зогрітись.

В постелі я хочу спати,
Можеш ти мене прийняти?

Барліг — лігво (den, lair), де живе або зимує звірина; **бір** — смерековий ліс.